

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Медичний факультет
Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

СИЛАБУС

нормативного освітнього компоненту

СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

підготовки бакалавра (на основі ПЗСО, НРК 5)

(назва освітнього ступеня)

спеціальності I7 Терапія та реабілітація

(код і назва спеціальності)

спеціалізація I7.02 Ерготерапія

(код і назва спеціалізації)

освітньо-професійної програми Ерготерапія

(назва освітньо-професійної освітньо-наукової/освітньо-творчої програм)

Силабус освітнього компонента «Спеціальна педагогіка» підготовки освітнього ступеня «бакалавр», галузі знань – І Охорона здоров'я, спеціальності – І7 Терапія та реабілітація, спеціалізації – І7.02 Ерготерапія, за освітньо-професійною програмою – Ерготерапія

Розробник: Кузава І.Б., професор-завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, професор

Погоджено

Гарант освітньої програми:

Грейда Н.Б.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

Ірина КУЗАВА

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма навчання	Галузь знань: І Охорона здоров'я	Нормативний
		Рік навчання <u>3</u>
Кількість годин/кредитів <u>90/3</u>	Спеціальність: І7 Терапія та реабілітація	Семестр <u>5</u>
		Лекцій – 18 год.
		Лабораторні заняття – 22 год.
ІНДЗ: <u>є</u>	Освітньо-професійна програма: Ерготерапія	Самостійна робота - 44 год.
		Консультації 6 год.
		Форма контролю: залік
	Освітній рівень: Бакалавр	
Мова навчання – українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА

Прізвище, ім'я та по батькові *Кузава Ірина Борисівна*
 Науковий ступінь *Доктор педагогічних наук*
 Вчене звання *Професор*
 Посада *Завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти*
 Контактна інформація +38(095) 6062346, Kuzava.Irina@vnu.edu.ua
 Дні занять *вівторок, середа* (<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація. Освітній компонент «Спеціальна педагогіка» є базовим для здобувачів освіти за спеціальністю Терапія та реабілітація освітнього ступеня «бакалавр».

Силабус освітнього компонента (ОК) «Спеціальна педагогіка» є нормативним документом Волинського національного університету імені Лесі Українки, який розроблено кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти

«Ерготерапія» відповідно до навчального плану для галузі знань І Охорона здоров'я, спеціальності І7 Терапія та реабілітація денної форми навчання. Силабус укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Він визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач першого (бакалаврського) рівня відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу ОК «**Спеціальна педагогіка**», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Освітній компонент «**Спеціальна педагогіка**» належить до циклу нормативних освітніх компонентів професійної підготовки бакалаврської освітньо-професійної програми «Ерготерапія» зі спеціальності спеціальності І7 Терапія та реабілітація і має за мету забезпечення здобувачів освіти знаннями з теорії та практики роботи з особами із порушеннями психофізичного, зокрема, мовленнєвого розвитку, формування у здобувачів вищої освіти категоріальних понять спеціальної педагогіки з основами логопедії на основі вивчення історії та науково-практичної логіки їхнього становлення, стимулювання до активної аналітико-пошукової роботи, спрямованої на визначення ефективних шляхів подолання наслідків порушень психофізичного розвитку осіб, навчання моделюванню, здійсненню та організації системи спеціальної допомоги таким особам.

Зміст освітнього компонента розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері спеціальної освіти, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

З метою контролю ефективності застосування освітнього компонента передбачається проведення тестів, співбесід та вирішення завдань у змодельованих ситуаціях.

Основою формування знань, умінь і навичок з освітнього компонента «**Спеціальна педагогіка**» є лекційні заняття, лабораторні заняття, індивідуальні консультації, а також самостійна робота.

2. Пререквізити: основи медичних знань та медична термінологія, нормальна анатомія людини (за професійним спрямуванням).

Постреквізити: ерготерапія у осіб різного віку при різних ушкодженнях та захворюваннях (при порушенні діяльності опорно-рухового апарату, при неврологічних порушеннях), практики з ерготерапії.

3. Мета і завдання освітнього компонента:

Мета: ознайомлення здобувачів вищої освіти із принципами, змістом, методами та засобами корекційної роботи щодо виховання та гармонійного розвитку осіб із особливими освітніми потребами

Основними завданнями освітнього компоненту «*Спеціальна педагогіка*» є: оволодіння спеціальними термінами спеціальної педагогіки та логопедії, вивчення особливостей психічного розвитку осіб із особливими потребами; ознайомлення з основами логопедії; виявлення характерних порушень розвитку та проведення аналізу структури і природи цих порушень.

4. Результати навчання (Компетентності).

До кінця навчання здобувачі повинні бути компетентними у таких питаннях:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 06. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 07. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 08. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 09. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

РН 15. Вміти ефективно спілкуватись, формувати та підтримувати терапевтичні стосунки з пацієнтом/клієнтом, ефективно співпрацювати в професійному середовищі на основі цінування і поваги до рівних можливостей та заняттєвих прав, різноманітності та мультикультурності.

Soft skills. Матеріал ОК формує такі навички:

- Комунікативні навички
- Критичне мислення
- Лідерські якості
- Емоційний інтелект
- Позитивне мислення
- Уміння працювати в команді
- Самоорганізація

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекц.	Лаборат.	Конс.	Сам. робота	*Форма контролю / Бали
<i>Змістовий модуль 1. Загальні питання спеціальної педагогіки</i>						
Тема 1. Понятійно-категоріальний апарат спеціальної педагогіки. Спеціальна педагогіка як наука: об'єкт, предмет, завдання. Понятійно-категоріальний апарат спеціальної педагогіки. Зв'язки спеціальної педагогіки з іншими науками. Теоретичні основи спеціальної педагогіки. Історичні аспекти розвитку	12	4	2	-	6	Т, УО, ДС/5

спеціальної педагогіки та логопедії						
Тема 2. Роль спадковості та навколишнього середовища у генезі порушень психофізичного розвитку. Загальна характеристика критичних періодів розвитку. Тератогенні фактори середовища. Шкідливий вплив важких металів на організм людини. Шкідливий вплив куріння, лікарських препаратів, алкоголю, наркотиків на людський організм. Вплив ВІЛ-інфекції на організм дитини.	11	2	2	1	6	Т, УО, ДС/5
Тема 3. Загальна характеристика порушень психофізичного розвитку. Поняття про порушення в розвитку людини та їх причини. Класифікація осіб із порушеннями в розвитку. Структура та закономірності порушеного розвитку. Рухові порушення та їх оцінка в структурі порушеного розвитку. Сучасна система корекційно-розвиткових послуг для осіб із психофізичними порушеннями.	13	2	2	1	8	Т, УО, ДС/5
Тема 4. Особи з особливостями психофізичного розвитку. Психолого-педагогічна характеристика осіб із інтелектуальними порушеннями. Психолого-педагогічна характеристика осіб із сенсорними порушеннями. Психолого-педагогічна характеристика осіб із порушеннями опорно-	17	4	6	1	6	Т, УО, ДС/5 Т, УО, ДС/5

рухового апарату (ОРА). Психолого-педагогічна характеристика осіб із порушеннями емоційно-вольової сфери. Психолого-педагогічна характеристика осіб із комплексними порушеннями. Загальна характеристика осіб із первазивними порушеннями. Захворювання та інші проблеми зі здоров'ям, які можуть спричиняти особливі освітні потреби.						
Разом за модулем 1	53	12	12	3	26	
Змістовий модуль 2. Теоретико-практичні основи логопедії						
Тема 5. Загальні питання логопедії. Предмет, мета і завдання логопедії. Причини мовленнєвих порушень. Вікові норми розвитку. Питання формування правильного мовлення у дітей в працях основоположників вітчизняної та зарубіжної педагогіки. Сучасний етап розвитку логопедії та створення умов на Україні для надання допомоги дітям із важкими порушеннями мовлення.	11	2	2	1	6	Т, УО, ДС/5
Тема 6. Психолого-педагогічна характеристика осіб із порушеннями мовлення. Загальні уявлення про порушення мовлення та їх причини. Класифікація порушень мовлення. Загальний і фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення. Основні види логопедичної допомоги особам, які мають мовленнєві порушення. Вплив мовленнєвих	13	2	4	1	6	Т, УО, ДС/5 Т, УО, ДС/5

порушень на пізнавальну діяльність дітей з ПМР.						
Тема 7. Корекція мовленнєвих порушень. Дислалія. Фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення (ФФНМ). Ринолалія. Дизартричні порушення. Клініко-фізіологічна характеристика заїкання.	13	2	4	1	6	Т, УО, ДС/5 Т, УО, ДС/5 Т, УО, ДС/5
Разом за модулем 2.	37	6	10	3	18	Т, УО, ДС/5
ВСЬОГО:	90	18	22	6	44	5/200

*Форма контролю: УО – усне опитування, ДС – дискусія, Т – тести, ІНДЗ – індивідуальне завдання

Самостійна робота здобувачів освіти – основний вид засвоєння навчального матеріалу. Під час самостійної роботи здобувач освіти опрацьовує теоретичний матеріал, виконує індивідуальні завдання, тощо. Самостійна робота здобувачів освіти оцінюється під час поточного контролю та підсумковому контролі.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика науково-педагогічного працівника щодо здобувача освіти полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

Вивчення освітнього компонента передбачає постійну роботу здобувачів освіти на кожному занятті, виконання ІНДЗ. Середовище під час занять є творчим, дружнім, відкритим для конструктивної критики та дискусії. Здобувачі освіти повинні бути одягненими в білі медичні халати.

До початку курсу необхідно встановити на мобільні пристрої або ноутбуки застосунки Microsoft Office 365 (Teams, Forms, One Note), зареєструватись на платформі дистанційного навчання ВНУ імені Лесі Українки <https://moodle.vnu.edu.ua/login/index.php> для проходження тестування та роботу з доступними матеріалами курсу. Вхід для активації облікового запису відбувається через корпоративну пошту з доменом – @vnu.edu.ua. Корпоративна пошта з паролем видається методистом деканату медичного факультету.

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2023-09/2023_Polozh_pro_otzin.pdf

В освітньому процесі застосовується дві шкали оцінювання: багатобальна (200-бальна) шкала та 4- бальна шкала. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу згідно із нижче наведеними правилами.

Оцінювання поточної успішності здійснюється на кожному практичному занятті за 4-бальною шкалою (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно»).

– 5 («відмінно») – здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових джерел, логічно мислить і формує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

– 4 («добре») – здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал заняття, володіє основними аспектами з джерел, аргументовано викладає його; володіє практичними навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних навичок;

– 3 («задовільно») – здобувач в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в рекомендованих джерелах, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у здобувача невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, припускається помилок при виконанні практичних навичок;

– 2 («незадовільно») – здобувач не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в джерелах, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

ІНДЗ оцінюється максимальною кількістю балів - 5.

5 балів отримує здобувач освіти, який розкрив тему роботи, яка має самостійний і творчий характер. Тема повністю розкрита за всіма пунктами плану використовував основну і додаткову літературу. Матеріал подано логічно. Обсяг відповідає нормі (15 – 20 слайдів). Під час презентації здобувач вільно володіє і орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до визначеної проблеми. Матеріал подано логічно і своєчасно.

4 бали виставляється здобувачу, який тему роботи розкрив фрагментарно, не повністю (висвітлено не всі пункти плану, матеріал подано стисло). Використано недостатню кількість літературних джерел. Матеріал побудовано не логічно.

3 бали отримує здобувачу, який розкрив незначну частину матеріалу (декілька пунктів плану), використав недостатню кількість літературних джерел. Відсутня логіка подачі матеріалу, а також порушена цілісність системи знань.

2 бали – здобувачу роботу написав формально, стисло, не своєчасно.

0 балів – здобувачу роботу не підготував.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність становить 200 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач за поточну навчальну діяльність для зарахування

освітнього компонента становить 120 балів. Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих здобувачем освіти оцінок за 4-бальною шкалою під час вивчення освітнього компонента впродовж семестру, шляхом обчислення середнього арифметичного, округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за 200-бальною для освітнього компонента. Перерахунок балів здійснюється згідно до вимог, які представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у 200-бальну шкалу для освітнього компонента, що завершуються заліком:

4- бальна шкала	200- бальна шкала		4- бальна шкала	200- бальна шкала		4- бальна шкала	200- бальна шкала		4- бальна шкала	200- бальна шкала
5	200		4,09	164		3,2	128		1,6	70
4,97	199		4,07	163		3,17	127		1,56	68
4,95	198		4,04	162		3,15	126		1,5	66
4,92	197		4,02	161		3,12	125		1,46	64
4,9	196		3,99	160		3,1	124		1,4	62
4,87	195		3,97	159		3,07	123		1,36	60
4,85	194		3,94	158		3,05	122		1,3	58
4,82	193		3,92	157		3,02	121		1,26	56
4,8	192		3,89	156		3	120		1,2	54
4,77	191		3,87	155		Менше 3 «Не зарахо- вано»	Недостатньо «Не зарахо- вано»		1,16	52
4,75	190		3,84	154		↓	↓		1,1	50
4,72	189		3,82	153		2,96	119		1,06	48
4,7	188		3,79	152		2,9	118		1	46
4,67	187		3,77	151		2,86	116		0,96	44
4,65	186		3,74	150		2,8	114		0,9	42
4,62	185		3,72	149		2,76	112		0,86	40
4,6	184		3,7	148		2,7	110		0,8	38
4,57	183		3,67	147		2,66	108		0,76	36
4,55	182		3,65	146		2,6	106		0,7	34
4,52	181		3,62	145		2,56	104		0,66	32
4,5	180		3,6	144		2,5	102		0,6	30
4,47	179		3,57	143		2,46	100		0,56	28
4,45	178		3,55	142		2,4	98		0,5	26
4,42	177		3,52	141		2,36	96		0,46	24

Якщо середній бал за 4-бальною системою не зазначений у таблиці, то для перерахунку береться нижчий зазначений у таблиці 1.

При недотриманні здобувачем освіти *Кодексу академічної доброчинності ВНУ ім. Лесі Українки*
https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesn

osti/, який встановлює загальні засади, цінності, принципи, настанови та правила етичної поведінки осіб, які навчаються в Університеті, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, а також забезпечує дотримання принципу нетерпимості до порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин, оцінювання роботи не буде відбуватись (!).

Списування під час виконання робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки до занять. **Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти** передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом процесу здобування освіти. Здобувачі не повинні спізнюватися на заняття. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівництвом Університету. У разі пропуску практичного заняття здобувач освіти зобов'язаний його відпрацювати у повному обсязі на консультаціях за графіком відпрацювання. Якщо здобувач пропустив більше, ніж 3 практичні заняття, він має отримати дозвіл на їх відпрацювання у деканаті.

Політика щодо дедлайнів: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Оцінювання знань здобувачів здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом. Мінімальна позитивна кількість балів – 120. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 120 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 200 балів.

Повторне складання екзаменів, заліків допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка		Оцінка за шкалою ECTS	
			оцінка	пояснення
170–200	Відмінно	Зараховано	A	відмінне виконання
150–169	Дуже добре		B	вище середнього рівня
140–149	Добре		C	загалом хороша робота
130–139	Задовільно		D	непогано
121–129	Достатньо		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–120	Незадовільно (незараховано)		Fx	необхідне перескладання

Перелік питань до заліку

1. Об'єкт, суб'єкт, предмет, мета і завдання спеціальної педагогіки.
2. Основні поняття і терміни спеціальної педагогіки.
3. Зв'язки спеціальної педагогіки з іншими науками.
4. Методологічні й теоретичні основи спеціальної педагогіки.
5. Передумови та витоки розвитку спеціальної педагогіки та вчення про мовленнєві порушення.
6. Поняття про порушення в розвитку людини та їх причини.
7. Класифікація осіб із порушеннями в розвитку.
8. Структура та закономірності порушеного розвитку.
9. Рухові порушення та їх оцінка в структурі порушеного розвитку.
10. Сучасна система корекційно-розвиткових послуг для осіб із психофізичними порушеннями.
11. Загальна характеристика осіб із інтелектуальними порушеннями.
12. Загальна характеристика осіб із сенсорними порушеннями.
13. Загальна характеристика осіб із порушеннями опорно-рухового апарату (ОРА).
14. Загальна характеристика осіб із порушеннями емоційно-вольової сфери.
15. Загальна характеристика осіб із комплексними порушеннями.
16. Загальна характеристика критичних періодів розвитку.
17. Тератогенні фактори середовища.
18. Шкідливий вплив важких металів на організм людини.
19. Шкідливий вплив куріння, лікарських препаратів, алкоголю, наркотиків на людський організм.
20. Вплив ВІЛ-інфекції на організм дитини.
21. Предмет, мета і завдання логопедії.
22. Причини мовленнєвих порушень.
23. Вікові норми розвитку.
24. Питання формування правильного мовлення у дітей в працях

основоположників вітчизняної та зарубіжної педагогіки.

25. Сучасний етап розвитку логопедії та створення умов на Україні для надання допомоги дітям із важкими порушеннями мовлення.

26. Загальний і фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення.

27. Загальні уявлення про порушення мовлення та їх причини.

28. Класифікація порушень мовлення.

29. Основні види логопедичної допомоги особам, які мають мовленнєві порушення.

30. Вплив мовленнєвих порушень на пізнавальну діяльність дітей з ПМР.

31. Дислалія.

32. Фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення (ФФНМ).

33. Медична допомога особам із ринолалією.

34. Дизартричні порушення.

35. Клініко-фізіологічна характеристика заїкання.

36. Клінічне обстеження заїкуватих.

37. Періоди становлення систем спеціальної освіти.

38. Загальна характеристика дітей з первазивними порушеннями

39. Сутність поняття «аутизм».

40. Загальна характеристика дітей з розладами аутистичного спектра.

41. Причини виникнення розладів аутистичного спектру.

42. Психічна організація дитини з розладами аутистичного спектру.

43. Особливості корекційно-розвивальної роботи фахівця з аутичною дитиною.

44. Загальна характеристика дітей з гіперкінетичними розладами.

45. Захворювання та інші проблеми зі здоров'ям, які можуть спричиняти особливі навчальні потреби.

46. Захворювання нервової системи.

47. Психопатичні форми поведінки.

48. Реактивні стани та конфліктні переживання у дітей.

49. Бронхіальна астма та цукровий діабет у дітей.

50. Дефіцит поживних речовин як наслідок недостатнього харчування.

51. Ураження нервової системи при ревматизмі.

52. Епілепсія у дітей.

53. Діти з пухлинами мозку. Порушення мозкового кровообігу.

54. Черепно-мозкові травми.

55. Мінімальна мозкова дисфункція (ММД).

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Данілавичюте Е. А. Особливі мовленнєві потреби: стратегія організації гуманістичного освітнього середовища. Гуманізація освітнього простору

спеціальної та інклюзивної освіти: теорія і практика : колект. монографія / Е.А. Данілавичюте, С.П.Миронова, Н.Г. Пахомова, О.М. Таранченко [та ін.]; за наук. ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Дичківської. Рівне : Волинські обереги, 2020. С. 84-94.

2. Данілавичюте Е. А. Інноваційна концепція визначення функціональномовленнєвих освітніх труднощів у осіб з особливими потребами. Діти з особливими потребами: від рівних прав – до рівних можливостей : матеріали VII Міжнар. конгр. зі спец. педагогіки та психології, м. Київ, 7 жовт. 2021 р. Київ, 2021. С. 47–55. URL:<https://lib.iitta.gov.ua/728928/1/D1%82-47-55.pdf>

3. Каліновська Д.В., Кисличенко В.А. Методика логопедичної роботи на ранньому етапі відновлення при афазії. Сучасна логопедія: інноваційні технології : зб. тез доп. Всеукр. науково-практ. інтернет-конф. Миколаїв, 2022. С. 54–56.

4. Карпова Т. С., Заїка О. С. Діагностика артикуляційної диспраксії як сучасна логотехнологія. Сучасна логопедія: інноваційні технології : зб. тез доп. Всеукр. науковопракт. інтернет-конф. Миколаїв, 2021. С. 31–36.

5. Кравченко А. Подолання мовленнєвих порушень при афазії як складова психолого-педагогічного супроводу осіб із тяжкими порушеннями мовлення. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2022. № 4 (118). С. 141-152

6. Кузава І., Гац Г. Професійна готовність майбутніх спеціальних педагогів до впровадження інклюзивної освіти : монографія. European and global vectors for education development in Ukraine: Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2022. С. 344-372. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-234-0-12>

7. Кузава І., Кіхтенко І. Роль вищої освіти у формуванні професійної майстерності майбутнього вчителя-дефектолога. *Вітчизняна система спеціальної та інклюзивної освіти в євроінтеграційному контексті: сучасний стан і перспективи розвитку*. Збірник тез доповідей науково-практичного семінару (28-30 вересня 2023 р., Луцьк) / за заг. ред. проф. І.Б. Кузави / І. М. Брушневська, І.М. Матющенко, З. С. Мацюк, І.І. Сидорук, Л. П. Стасюк, Л.О. Ханзерук, Д.І. Шульженко. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2023. С.64-67.

8. Кузава І.Б. Формування інклюзивної культури майбутніх фахівців спеціальної освіти. Психолого-педагогічний супровід дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах спеціальної та інклюзивної освіти: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 9 листопада 2023 р. / за ред. Т.О. Докучиної, відп. секретар О.І. Дмитрієва. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. С. 140-143.

9. Кузава, І. (2024). Формування інклюзивної компетентності майбутніх фахівців спеціальної освіти. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Серія: Філософія. Педагогіка*, 1(1), 160-166. <https://doi.org/10.54891/2786-7013-2024-1-18>

10. Кузава І. (2023). Розвиток музично-творчих здібностей дошкільників із затримкою психічного розвитку в ігровій діяльності. *Актуальні проблеми гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. №32, 2020. С. 162-170.

11. Кузава І., Луканьова Л. (2023). Науково-практичні засади організації дошкільної інклюзивної освіти. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Серія: Філософія. Педагогіка*, Том 4. № 2 (2023) р.

12. Кузава І.Б., Сіпко Л.О. Підготовка студентів педагогічних спеціальностей до реабілітаційної роботи з дітьми з порушеннями опорно-рухового апарату в умовах інклюзивного навчання. Наукові інновації та передові технології (серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). № 4(44). 2025. С 1284-1296. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4\(44\)-1284-1295](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4(44)-1284-1295).

13. Миронова С.П., Чопик. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник / С.П. Миронова. Кам'янець-Подільський, 2023. 312 с.

14. Рібцун Ю. В., Долженко С. Г. До проблеми етіології заїкання: історичний аспект. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів: НУЧК. Вип. 6 (162). 2020. 41–47.

15. Спеціальна педагогіка і психологія : сучас. термінол. словник / за ред. Л.І. Прохоренко, В.В. Засенка. Київ : Генеза, 2024. 272 с.

16. Теорія і практика спеціальної педагогіки та психології: Збірник наукових праць: Вип. 13 / За ред. О. В. Чеботарьової, І. В. Гладченко. Київ, 2025. 260 с.

17. Тищенко В. Обґрунтування класифікації системних порушень мовлення. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки. 2023. Вип. 2. С. 199–209.

18. Тищенко В. В. Обґрунтування типології первинного системного недорозвитку мовлення. Науковий журнал ХНА. 2021. № 1 (4). С. 156–165.

19. Chelever, O., Ribtsun, Y., Shevchenko, V., Shevchenko, S., Soichuk, R., & Kuzava, I. (2025). The Evolution of Neuroinclusion: Historical and Semantic Perspectives in European Education. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 17(2), 818-833. <https://doi.org/10.18662/rrem/17.2/1006> (*Web of Science*)

Неформальна освіта:

1. <https://prometheus.org.ua/partnership/>
2. <https://ru.coursera.org/>
3. <https://vumonline.ua/>
4. <https://www.ed-era.com/>

Ресурси для неформальної освіти:

1. Каталог курсів підвищення кваліфікації 2025 з напрямку Логопедія. URL: <https://ippo.com.ua/category/logopedia/>
2. Каталог курсів підвищення кваліфікації 2025 з напрямку Логопедія. URL: <https://conf.nppu.org/category/logopedia/>
3. Курси Асоціації сучасних логопедів "Рівновага". Автори: Ірина Глущенко, Оксана Смолярчук
4. Онлайн-логошкола "Логопедія від А до Я" .

